

**This is an electronic reprint of the original article.
This reprint *may differ* from the original in pagination and typographic detail.**

Author(s): Karonen, Petri

Title: Ajatuksella ja ahkeruudella kolmen suvun vaiheista neljältä vuosisadalta

Year: 2018

Version:

Please cite the original version:

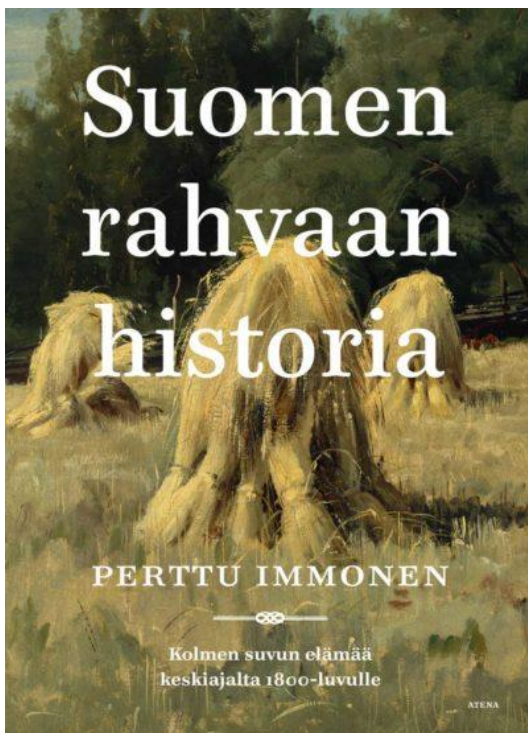
Karonen, P. (2018). Ajatuksella ja ahkeruudella kolmen suvun vaiheista neljältä vuosisadalta. *Agricolan kirja-arvostelut*, 22.3.2018.
<https://agricolaverkko.fi/review/ajatuksella-ja-ahkeruudella-kolmen-suvun-vaiheista-neljalta-vuosisadalta/>

All material supplied via JYX is protected by copyright and other intellectual property rights, and duplication or sale of all or part of any of the repository collections is not permitted, except that material may be duplicated by you for your research use or educational purposes in electronic or print form. You must obtain permission for any other use. Electronic or print copies may not be offered, whether for sale or otherwise to anyone who is not an authorised user.

Ajatuksella ja ahkeruudella kolmen suvun vaiheista neljältä vuosisadalta

22.3.2018 | Petri Karonen

Perttu Immonen yhdistää teoksessaan mielenkiintoisesti ja elävästi mikro- ja makrohistorian varhaismodernin ajan Suomessa. Hän seuraa kronologisesti kolmen eri seutukunnan: Länsi-Suomen Sastamalan, Itä-Suomen Rantasalmen ja Pohjanmaan Kokkolan tapahtumia. Poikkeuksellisen ankarien aikojen kuvauksesta muodostuu moniulotteinen ja alueiden erilaisia kohtaloita tarkasteleva analyysi.

Immonen, Perttu: *Suomen rahvaan historia. Kolmen suvun elämää keskiajalta 1800-luvulle.* Atena Kustannus Oy, 2017. 639 sivua. ISBN 978-952-300-335-4.

Perttu Immosen järkäle kolmen suvun elämästä yli 300 vuoden ajalta alkaa pahaenteisesti, kun tekijä kirjoittaa (s. 8), kuinka ”yleishistoriassa suomalainen rahvas esitetään usein harmaana ja hahmottomana massana.” Myönnän, että tuossa vaiheessa mieleeni alkoi piirtyä kuva sankaritutkijasta potkimassa auki ovia, jotka ovat olleet saranoiltaan jo iäisyysiksi. (Liian) nopea vilkaisu teoksen lähdeluetteloon lisäsi käsitystä, ettei mainitunlaisia ”yleishistorioita” liiemmin – ainakaan tuoreempia niistä – ollut ainakaan liikaa konsultoitu.

Ensivaikutelma ei onneksi vastannut todellisuutta. Immonen pystyy aidosti yhdistämään yleisen

tapahtumahistorian ja kolmen suvun vaiheet toisiinsa. Lisäksi kirjallisuuden käytössä keskittyminen täysin välttämättömimpään vaikuttaa harkitulta ratkaisulta. Silti teokseen valitun näkökulman ja laajuudenkin vuoksi kirjallisuuden käyttö on paikoin puutteellista tai perustuu vanhentuneisiin käsityksiin. Niinpä hieman kärjistäen talonpoikien vaikutusmahdollisuudet (tai paremminkin niiden puute) valtiopäivillä näyttävät turhan lohduttomilta, kaupunkien porvariston maalaisiin kohdistama säädynmukainen elinkeinonharjoitus kiskonnalta sekä oikeuslaitoksen toiminta turhankin arkaaiselta.

Koskezenkylä, Paatene, Itä-Karjala. Kuva: Väinö Kaukonen 1943. Museovirasto, Suomalais-ugrilainen kuvakokoelma.

Pohjoismaissa viimeistään 1990-luvulta tehty poliittiseen ja yhteisölliseen vuorovaikutukseen sekä oikeuslaitoksen toimintaan liittyvä tutkimus kertoo tasapainoisemmin ajan todellisuudesta. Tästä vähäisestä kritiikistä huolimatta kokonaisnäkemys tutkimuskohteiden elämän realiteeteista on pääosin hyvin perusteltu ja esimerkiksi poikkeuksellisen ankarista 1630-, 1690- ja 1710-luvun ajoista tehdään moniulotteinen ja eri alueiden erilaisia kohtaloitakin painottava analyysi.

Kolme Suomea

Kirja etenee kronologisesti kolmen eri seutukunnan, Länsi-Suomen (Sastamala) Itä-Suomen (Rantasalmi) ja Pohjanmaan (Kokkola) tapahtumia seuraten. Kirjoittajan mainio ajatus on ollut yhdistää nämä ”Suomen” erilaiset osat mikrohistoriallisen tarkastelun avulla. Tämän vuoksi kunkin perhekunnan ja/tai kotitalouden elämää seurataan ajallisesti toisiaan seuraavina jaksoina. Yhtäältä ratkaisun myötä tekstiä pystyy lukemaan itsenäisinä lukuina tai vaikkapa keskittyen yhteen sukuun ja alueeseen. Toisaalta aikarajoihin sidottujen lukujen avulla voi halutessaan verrata elämää eri puolilla maata keskenään, vaikka osittain – mutta itse asiassa hämmästyttävän vähän – samoihin tapahtumiin joudutaan palaamaan eri osioissa. Pidän Immosen jäsenyysratkaisua juuri tähän teokseen sopivana, vaikkakin alalukujen otsikot antavat vain niukasti informaatiota lukujen runsaasta sisällöstä.

Tarkasti ottaen Immonen ei tutki pääotsikon mukaisesti rahvasta, jonka hän itse määrittää seuraavasti (s. 8):

”Rahvasta olivat esimerkiksi käsityöläiset, sotilaat sekä maatalojen isännät ja emännät, jotka saattoivat olla omissa piireissään hyvinkin arvostettuja.”

Ruotsalainen aatelismies ja suomalainen alempisäätyinen esiintyvät piirroksina Neueröffnetes Amphi-Theatrum -kirjassa vuodelta 1723.

Kirjassa sijansa saavat myös niin papit kuin porvaritkin, joten kirjoittaja onneksi loiventaa määritelmää toteamalla, että osa tutkimuskohteista on ”ikään kuin rahvaan ja yläsäätyjen välimaastossa”. Silti käsitys rahvaaseen kuuluneista henkilöistä muuttui pitkän tarkastelujakson aikana, kun Ruotsin ja Suomen yhteisen ajan lopulla varakkaimmat talonpojat saatettiin laskea säätyläisiin eli varsinaisen rahvaan vastapooliin. Kuitenkin juuri tämän tyyppinen käsitteellinen väljyys osoittautuu teoksen vahvuudeksi, sillä sen myötä tekijä pystyy ottamaan luontevasti kantaa koko yhteisöä ja ruotsalais-suomalaista yhteiskuntaa koskeviin isoihinkin asioihin.

Kirjoittaja on siirtänyt pääosa lähdeaineistoihin liittyvistä keskusteluista loppuviitteisiin, joita tarkemmin tutkimalla viimeistään paljastuu teokseen uhrattu valtava työmäärä. Utteran lähdeaineisto selittää osaltaan tekstin elävyyttä ja rikkautta. Alkuperäislähteistä itse kaivettujen tapausten ja sattumusten avulla kunkin alueen ihmisistä ja heidän toiminnastaan rakentuu monipuolinen kuva. Tutkimuskohteitaan Immonen ymmärtää, eikä psykologian opinnoista tässä työssä ole näemmä ainakaan haittaa ollut. Hän ei ole myöskään sortunut lähteistä löytämiensä tietojen toistamiseen sellaisenaan leipätekstissä, vaan teksti etenee informatiivisesti ja kiinnostavasti. Niinpä laajan, seitsemään päälukuun ja yhteensä 41 alalukuun jaetun, teoksen lukeminen sujuu jouhevasti.

Perttu Immonen. Kuva Else Kyhälä

Tekijällä on silmää yksityiskohdille, kuten maininta sotamies Hassiselle sotaväestä kotiuttamislahjana annetuista punaisista villasukista osoittaa (s. 349). Edes teoksessa välttämättä toistuvat kymmenet patronyyminimet eivät vaikeuta lukuelämystä. Huomionarvoista on, että teoksessa selvittää ilman ainuttakaan taulukkoa, vaikka suurin osa käytetyistä alkuperäisaineistoista suorastaan houkuttelisi numeeriseen esitykseen.

Teos on huolellisesti viimeistely ja kunnolla toimitettu. Aikalaiskuviutus tukee ja elävöittää tekstiä erinomaisesti.

Lapsuksia en huomannut kuin muutaman (esimerkiksi Lübeck s. 50 ja Öresund s. 267) ja sellaisena voi pitää myös sodomian (eläimeen sekaantumisen) selittäminen varhaismodernissa suomalaisessa yhteiskunnassa homoseksuaalisuudeksi (s. 60).

Tekijä on huolella koonnut kuhunkin aikakauteen ja ”kulttuurialueeseen” liittyvät kontekstit, joiden avulla yksittäisten henkilöiden elämästä on rakennettu uskottava kuva. Sitä vahvistavat merkittävästi ahkerasti luettujen alkuperäisaineistojen ja historiallisen kirjallisuuden lisäksi käytetyt kansatieteelliset ja kielitieteelliset tutkimukset, joiden avulla ajankuva entisestään tarkentuu. Teoksesta muodostuu näin paikallistasolta ponnistava kulttuurihistoriallinen esitys varhaismodernien suomalaisten vaiheista.

Perttu Immonen osoittaa, että ajan eliitteihin kuulumattomista yksilöistä ja suvuista saadaan paljon uutta tietoa. Todennäköisesti Suomen rahvaan historiaa käytetään jatkossa esimerkkinä ja mallina muissakin vastaavanlaisissa julkaisuhankkeissa.

Lisätietoja

- [Kalle Haatanen: Suomen rahvaan historia \(Perttu Immosen haastattelu, 53 min. Yle 23.9.2017\)](#)
- [Perttu Immonen: Drengpoikia ja hurrikkaita : Kielirajavyöhyke ja sen vaikutukset Keski-Pohjanmaan suomen- ja ruotsinkieliseen maaseutuväestöön 1600 - 1700-luvuilla \(Pro gradu -tutkielma, 2014, Helsingin yliopisto\)](#)

Kirjoittaja

Petri Karonen, Suomen historian professori, Historian ja etnologian laitos, Jyväskylän yliopisto.

[Lähetä kirjoittajalle sähköpostia](#)